

Årsrapport 2014 för Enheten för medicinens historia, Medicinska Fakulteten, Lunds universitet

Enheten för medicinens historia har under året 2014 fortsatt sin verksamhet som en fristående enhet inom Institutionen för kliniska vetenskaper (IKVL) i Lund (prefekt Bo Baldetorp, sektion 5). Enheten leds av undertecknad (på 20% tjänst) med sekreterarhjälp av Camilla Key, lokaliserad till IM Nilssons gata 32, IKVM, Skånes Universitetssjukhus, Malmö.

Enheten har under 2014 haft två aktiva doktorander: ST-läkare inom oftalmologi Tomas Bro, Eksjö, samt AT-läkare, Jonatan Wistrand, Lund, vilken har tjänstgjort som forskar-AT med 6 månaders inslag av forskning inom medicinshistoria. Dessutom finns det sex seniora medarbetare vid enheten: Janicke Andersson, Herman Holm, Ulf Jakobsson, Anders Jeppsson, Inga Nilsson och Nils Hansson (Göttingen, numera Köln), se hemsidan.

Följande aktiviteter har genomförts under verksamhetsåret 2014:

- *Representantskap* (suppleant) i kommittén för utgivande av Svensk Medicinhistorisk tidskrift, Stockholm. Dessutom har undertecknad varit styrelsemedlem (suppl.) i Sydsvenska Medicinhistoriska Sällskapet, samt i SLS: sektionen för medicinens historia (suppl.).
- Deltagande med föredrag "*Medicinshistoria – intressant för medicinstudenter*" vid introduktionskurs för T1 studenter den 11/2 (Peter Nilsson) samt den 15/9 (Herman Holm).
- Genomförande av ett medicinhistoriskt seminarium den 16/12 på temat "*Medicinhistoriska perspektiv vårdpersonal i krig, katastrof och konflikt!*" med deltagande av cirka 50 åhörare samt sju föreläsare – se bifogat program.
- Medicinhistoriskt föredrag av Jonatan Wistrand om "*Läkaren som patient*" för läkarstudenter på termin 8 i samband med deras PU-vecka (Professionell Utbildning) den 9/6 och för läkarstudenter på T11 den 5/2 och 24/9 i samband med deras kurs "*Kroppen i humanioraperspektiv*".
- Föredrag hölls av Jonatan Wistrand om "*Nidbilder, motbilder och förebilder*" i medicinshistorien för läkarstudenter på termin 11 i samband med deras kurs "*Kroppen i humanioraperspektiv*" den 20/2.
- Föredrag hölls av Tomas Bro om "*Charlotte Yhlen – En bortglömd pionjär*" på Dunkers kulturhus i Helsingborg den 2/4.
- Flera studenter har getts möjlighet att skriva uppsats inom medicinshistoria. Under våren har Rutger Herlin skrivit en T5-uppsats med titeln: "*Norman Bethune – läkaren som blev en politisk ikon*".

- Ett projekt har fortsatt utvecklats med fokus på *provinsialläkarhistoria* i Dalby-Veberöd distriktet öster om Lund under ledning av medarbetare, docent Ulf Jakobsson, Centrum för Primärvårdsforskning, Malmö, samt i kontakt med f.d. distriktsöverläkare Per-Olof Bitzén, Dalby.
- Ett utåtriktat *seminarium* har organiserats av Janicke Andersson, Anders Jeppsson och Jonatan Wistrand under året. Den 19 mars anordnades seminariet "*Det eviga livet och den goda döden*" med Bernard Jeune, Elisabeth Gerle och Carl-Johan Fürst. Denna seminarieverksamhet kommer att fortsätta även under 2015.
- Ett internationellt medicinhistoriskt symposium "*Bridging the Baltic*", genomfördes den 8-10 oktober 2014 i Lund, under ledning av Nils Hansson och Jonatan Wistrand samt med stöd av Enheten för medicinens historia. Ett trettiotal medicinhistoriker från åtta olika länder med gräns mot Östersjön träffades i Lund för att diskutera hur det medicinska kunskapsutbytet ("exchange of knowledge") har sett ut i Östersjöområdet mellan åren 1850 – 2000. Symposiet möjliggjordes tack vare generöst stöd från Marcus Wallenbergs stiftelse för internationellt vetenskapligt samarbete, Grace och Philip Sandbloms stiftelse och Bengt Lindskogs stiftelse. Jonatan Wistrand har anställts under tre veckor i september 2014 för att arbeta med förberedelser av symposiet. För närvarande pågår ett efterarbete gällande redigering och publicering av en antologi från symposiet att utges under 2015 i samarbete med ett internationellt förlag. Se bilaga om symposiet.

Publikationer under 2014:

Holm H. Paradoxalt om piller (recension). *Läkartidningen* 2014;111: CXUT.

Jakobsson U. Statistisk analys förbättrar medicinhistorisk forskning. *Läkartidningen* 2014; 111: 1072-1073.

Jakobsson U. Folkhälsa och sjukvård på den Skånska landsbygden i slutet av 1800-talet: effekter av industrialiseringen. *Ale: Historisk tidskrift för Skåne, Halland och Blekinge*. 2014; nr 1, 22-31.

Jakobsson U. Svedala provinsialläkardistrikt 1886-1919. I *Föreningen Svedala-Barabygdens Årsbok* 2014 (sid 5-17).

Nicolaidis A. Fritz Bauer – en kontroversiell läkare och humanist. *Svensk Medicinhistorisk Tidskrift* 2014; 8(1):71-81.

Hansson N, Hildebrandt S. Swedish-German contacts in the field of anatomy 1930-1950: Gösta Häggqvist and Hermann Stieve. *Ann Anat.* 2014;196:259-67.

Hansson N, Daan S. Politics and physiology: Hermann Rein and the Nobel Prize 1933-1953. *J Physiol.* 2014;592(Pt 14):2911-4.

Hansson N, Schlich T. A "life dedicated to true science": Eduard Pflüger and the Nobel Prize for Physiology or Medicine. *Pflugers Arch*. 2014;466:2021-4.

Hansson N, Schagen U. The Limit of a strong Lobby: Why did August Bier and Ferdinand Sauerbruch never receive the Nobel Prize? *Int J Surg*. 2014;12:998-1002.

Hansson N, Schagen U. ["In Stockholm they apparently had some kind of countermovement" - Ferdinand Sauerbruch (1875-1951) and the Nobel prize]. *NTM*. 2014;22:133-61.

Nilsson PM, Bro T. De vågade livet för att hjälpa krigsfångarna. Om svenska humanitära insatser i Ryssland 1915–1922. *Läkartidningen* 2014;111:CYEX.

Nilsson PM, Jakobsson U. Provinsialläkarnas arbetsförhållanden i historisk belysning. *Allmänmedicin*. 2014; 35:18-20.

Wistrand J, Nilsson PM. Bland stenar och juveler. *Sonden* 2014; 2:14-15.

Lund den 20 december 2014

Peter Nilsson, professor
Chef för Enheten för Medicinens historia

Hemsida: http://www.med.lu.se/klinvetlund/medicinens_historia
Medarbetar-hemsida: <http://www.medicinhistoria.nu/>

Medicinhistoriskt seminarium 2014

”Medicinhistoriska aspekter på vårdpersonal i krig, konflikt och katastrof”

Tid: kl. 13.00-16.15, tisdag den 16 december 2014

Plats: Sal F-1, Blocket, Universitetssjukhuset, Lund. Kaffe serveras.

Tider inkluderar frågestund efter föredrag.

Inledning och välkomsthälsning (5 min)

Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund

Läkare i internationella Röda korsets tjänst – dåtid och nutid (30 min)

Åsa Molde, Degeberga

Svenska Röda Korset (SRK) under svåra förhållanden – några historiska exempel (20 min)

Peter M Nilsson, Lund

Militär svensk sjukvård i fred och krig (25 min)

Lars Ericson-Wolke, Stockholm

Svenska läkare i Finlands krig 1939-1944 (25 min)

Tomas Bro, Eksjö

Kaffe serveras (20 min)

Missionssjukvård – svenska erfarenheter (25 min)

Gunnar Holmgren, Jönköping

Fritz Bauer – kirurg, MAS-pionjär och generalfälkläkare (20 min)

Alexandra Nicolaidis, Malmö

Svenska medicinska reseskildringar under första världskriget (10 min)

Maria Lindeus, Lund

Välkomna!

Peter M Nilsson, professor, chef

Enheten för medicinens historia

Lunds universitet

Tel. 040-33 24 15, 0704-50 34 56, e-mail: Peter.Nilsson@med.lu.se

Bridging the Baltic: Transfer of medical knowledge in the Baltic Sea region 1850–2000 - A Marcus Wallenberg Symposium 8–10 October 2014 in Lund, Sweden

In autumn 2014, the Department of the History of Medicine at Lund University, Sweden, is organising an international symposium in collaboration with the Department of Medical Ethics and History of Medicine at University Medical Center in Göttingen, Germany, on aspects of the history of medicine in the Baltic Sea region from 1850–2000. The aim is to deepen and broaden knowledge of the development of medicine in the Baltic region by illuminating currents of ideas and traditions, contact zones and areas of conflict.

The countries around the Baltic Sea share a history. The sea has long served as a means of contact for the inhabitants of coastal regions. The Baltic Sea has served to unite and facilitate communication, both in practical terms and in relation to identity. However, the points of view have never been identical. The geographic proximity has also given rise to cultural conflicts, contradictory currents of ideas, and politically constructed boundaries; barriers that have had an isolating effect and cracks that have enabled migration, both of individuals and of ideas and opinions.

From the mid-19th century, experimental medicine began to take a more distinct form. The quantitative and systematic study of medicine established itself. The methodology of measurement became dominant and the new approach resulted in progress. Medicine became a powerful science. However, the progress was accompanied by a new sociology of medicine, an altered view of the participants in health care. The dramaturgy of health care took on new forms, with increasing objectification of the patient and glorification of the doctor. Around the turn of the century, patients' voices began to make themselves heard at the large medical institutions – sanatoria and mental hospitals.

A key question to be considered at the symposium is:

How has information transfer in the Baltic Sea region influenced medicine as a discipline and disease as an experience during the 19th and 20th centuries?

Three general tracks are planned.

1. The voice of the patient takes shape – disease portrayal around the Baltic Sea
2. Health care staff in exile and on the move
3. Medical advances and setbacks across the Baltic Sea

Key note lectures

Professor Øivind Larsen, Oslo: The shaping of the Scandinavian Physician

Dr Susanne Michl, Mainz: From Braudel's "Méditerranée" to the baltic area. Making and meaning of the "spatial turn" in historiography

Delegates

The symposium is aimed at health care professionals and academic researchers in the history of medicine and medical humanities in Sweden, Finland, Norway, Denmark, Germany, Poland, Russia, Estonia, Latvia and Lithuania. The symposium particularly wishes to draw attention to young academics – doctoral students or researchers who have completed their thesis since the year 2000.

Date and venue

The symposium will take place in the main assembly hall in Universitetshuset, Lund, 8–10 October 2014. The symposium will start at 11:00 on Wednesday, 8 October and end at 15:00 on Friday, 10 October.

Formal requirements

- Abstracts of max. 300 words, with your name, academic affiliation, title of paper and a summary of the topic should be sent by email to Nils Hansson (nhansso@gwdg.de) or Jonatan Wistrand (Jonatan.Wistrand@med.lu.se) by 30 November 2013.
- Contributions are to be presented in English and last a maximum of 20 minutes followed by 5–10 minutes for discussion.
- In 2015, a selection of the contributions will be published in a history of medicine anthology entitled Bridging the Baltic – transfer of medical knowledge in the Baltic Sea region 1850–2000.
- Current PhD students have the possibility of applying for a travel grant from the organising committee. An application for a travel grant should be appended to the abstract.

Organisers

Department of History of Medicine, Lund University, Sweden in collaboration with the Department of Medical Ethics and History of Medicine at University Medical Center, Göttingen, Germany.

Chairman: Professor Peter M Nilsson, Lund (Peter.Nilsson@med.lu.se)

Co-chairmen / Contact persons: Dr Nils Hansson, Göttingen (nhansso@gwdg.de)

Jonatan Wistrand, Lund, PhD student

(Jonatan.Wistrand@med.lu.se)